

Proces schvalování školských inkluzivních koncepcí krajů (ŠIKK)

Posuzování ŠIKK probíhá v několika fázích a je zakončeno projednáním ŠIKK na zasedání Odborné platformy pro společné vzdělávání projektu APIV B. Každý ŠIKK hodnotí 2 hodnotitelé.

Níže uvedené oblasti slouží jako základní bodový přehled mapující strukturu ŠIKK, který je určen pro tvůrce koncepcí. Jde o pracovní podklad, nikoliv o ucelený text.

Hodnotící kritéria – oblasti

1. zmapování stavu

1.1 Zřízení a fungování pracovní skupiny (pro rovné příležitosti ve vzdělávání či jiné)	ano/ne
1.2 Zmapování stavu nastavení rovných příležitostí a identifikace škol vzdělávajících vyšší podíl žáků s potřebou podpůrných opatření	Identifikace škol s vyšším podílem žáků s PO (analýza příčin), zhodnocení dostupnosti a úplnosti ŠPP, fungování ŠPZ a jejich vzájemné spolupráce, dostupných kapacit a nedostatků
1.3 Revize analýzy stavu a potřeb, SWOT analýz, identifikace příčin	Dostupnost a prostupnost všech stupňů škol; silné stránky, slabiny, hrozby a příležitosti (zejména příklady dobrých praxí)
1.4 Stanovení hlavních problémů k řešení, popis jejich příčin a návrh řešení	Také s ohledem na odhadovaný vývoj počtu žáků a jiné socioekonomické a demografické ukazatele

2. Cílové skupiny

2.1 Pedagogičtí pracovníci	Všechny vytipované cílové skupiny, jejich prioritizace, případně objasnění, proč ta či ona cílová skupina nebyla v danou chvíli do koncepce zahrnuta; popis potřeb vybraných cílových skupin.
2.2 Vedoucí pedagogičtí pracovníci	
2.3 Děti a rodiče	
2.4 Konkrétní zástupci veřejné správy	

2.5 Zástupci dalších institucí a organizací

3. Zapojení relevantních aktérů

3.1 Školy a školská zařízení	Zohlednění existence relevantních aktérů, popis jejich rolí, možností zapojení, relevantní aktéři zapojení skrze síť krajských škol, role Místních akčních plánů (MAP) atp.	
3.2 Vzdělávací instituce		
3.3 Zřizovatelé (zástupci veřejné správy pro oblast školství, zdravotnictví a sociální věci)		
3.4 NNO (poskytovatelé vzdělávacích, volnočasových, sociálních, zdravotních aj. služeb)		
3.5 Další poskytovatelé poskytovatelé vzdělávacích, volnočasových, sociálních, zdravotních aj. služeb		
3.6 Odborná (pedagogická) veřejnost		
3.7 Široká veřejnost (zejména rodiče a místní spolky)		
3.8 Agentura pro sociální začleňování		
3.9 Další (realizátoři systémových aj. projektů, koordinátoři MAP apod.)		

4. Strategie a její naplňování

4.1 Co máme a můžeme využít (co probíhá či je ve fázi přípravy realizace)	Běžné aktivity, projekty, neformální akce a aktivity – co umíme a chceme nadále využívat a rozvíjet
4.2 Co chceme, můžeme mít a budeme o to usilovat (projekty, plánovaná podpora na úrovni kraje a obcí)	Ve vazbě na zmapování potřeb – priority a možnosti – s ohledem na dvouleté období, pro něž je dokument připravován
4.3 Co chceme, ale směřujeme k tomu v delším horizontu	Co přesahuje rámec dokumentu a období, ale a) začne se s tím již v tomto dvouletém období, b) začne

	později, ale je důležité zmínit, počítat s tím
4.4 Jsou navrhované aktivity a jejich dopad měřitelné, dosažitelné v horizontu dvou let platnosti ŠIKK, jsou realistické a časově ohraničené? (metoda SMART)	Čeho chceme konkrétně dosáhnout (dopad: počty, zlepšení výsledků apod.), jak a kdy

5. Finanční zajištění

5.1 Relevance mezi zdroji, opatřeními a cíli	efektivita, hospodárnost, udržitelnost
5.2 Relevance a dostupnost plánovaných zdrojů	Co lze a za jakých podmínek v rámci Krajských akčních plánů (KAP) podpořit, co lze podpořit z jiných zdrojů
5.3 Posouzení rizikovosti finančních zdrojů	Jistota/nejistota jejich získání/zajištění, administrativní a personální náročnost správy finančních zdrojů

6. Odpovědnost

6.1 Kdo naplňování cíle, realizaci aktivit atd. sleduje, vyhodnocuje a koordinuje

MAPOVÁNÍ NEROVNOSTÍ

Primárně je nutné školy naučit pracovat s každým jednotlivým žákem, zohledňovat psychosociální složku dítěte, starat se o jeho aktuální potřeby a možnosti pomoci.

Perspektivy

- krajská (situace je kraj od kraje velmi odlišná a je nutné ji zohledňovat)
- místní (místní segregace, konkrétní škola jako „úložiště problémových“)
- interní (uvnitř školy – speciální třídy – vždy jde o důvod a délku doby, kdy konkrétní žáci v takové třídě jsou, a zda se po čase vrací do hlavního proudu či nikoliv)

Multidisciplinární spolupráce

Lokální síť MPSV, Agentura pro sociální začleňování, sociální odbory (OSPOD), školské odbory, zdravotní odbory, krajský školský koordinátor prevence (zejména s ním je potřeba být ve spojení a řešit případné problémy škol s konkrétními dětmi v potížích), PPP + SPC + střediska výchovné péče (SVP), relevantní občanská sdružení a jiné neziskové organizace, jednotky respitní/odlehčující péče apod., krajský konzultant reformy systému podpory dětského duševního zdraví: organizuje krajský expertní tým dětského duševního zdraví.

Dobry start – méně zátěže na vstupu do školy

Důležité je zaměřit se na rizikové faktory, které znesnadňují vzdělávání a výchovu dětí se zdravotním postižením a dětí v psychosociální zátěži. Absence rané a včasné péče komplikuje zapojení těchto dětí do hlavního vzdělávacího proudu.

Souvislosti: Rodiče s nízkými rodičovskými kompetencemi (mladiství, s mentálním postižením, se závislostmi, v násilných vztazích, s vlastní traumatickou zátěží, bez pozitivních rodičovských vzorů), rodiny v chudobě a nestabilním bydlení (až 20 tisíc dětí v ČR), rodiče s duševním onemocněním, rodiče samoživitelé (chudoba, omezená časová kapacita na péči)

Slabá místa:

Nulová depistáž (včasná identifikace rodin a dětí v riziku)

Neexistující funkční systém prevence a včasné intervence

Absence multidisciplinární spolupráce – společné cíle a priority

Možná cesta

Co by pomohlo situaci řešit?

- Gynekologové a porodnice (screening psychosociální zátěže, včasné napojení na podpůrné služby)
- Dětské praktičtí lékaři (včasná identifikace dítěte v psychosociálním riziku)
- Case-management (koordinace spolupráce, kruh podpory, doprovázení, sdílení informací a společné plánování intervencí, garance rychlé stabilizační podpory – emergency systém a následná specializovaná podpora)
- MŠ, ZŠ a SŠ jako klíčová složka prevence a aktivátor včasné intervence (společné vzdělávání, ohlašovací povinnost, metodická spolupráce, sdílení a monitoring dat, kazuistická setkání, příklady dobré praxe...)
- Škola v síti spolupracujících služeb zdravotně-psycho-sociálních (terapie, mediace, poradenství, pedopsychiatrická pomoc, krizová intervence, rodinná asistence a terénní sociální práce, osobní asistence, respitní služby pro pečující rodiče, specializované služby a programy...)
- Standardy MT spolupráce – jasně definované role, odpovědnosti a společné postupy

Nerovnosti

- Externí vlivy – chudoba – zadlužení / nestabilita v bydlení, vnitrostátní migrace, institucionální/komunitní podpora, zasíťování služeb – základní i specializované školské/sociální/zdravotní
- Nerovnosti v organizaci školského systému – přístupnost, kvalita a férovost MŠ/ZŠ/SŠ (spádové kontra segregované formy škol)
- Vnitřní faktory uvnitř škol: metody a formy výuky, hodnocení, zadávání učiva-úkolů, domácí úkoly, vztahy a atmosféra
- Kvalita poradenských zařízení a pracovišť (ŠPZ a ŠPP), SVP
- Neformální vzdělávání – přístupnost pro všechny

Vnitřní příležitosti

Školský segment: RP a VP, otevřenost a připravenost MŠ (rozvoj kompetencí, asistenti pedagoga a další podpůrná opatření, supervize, mentoring, odborné konzultace, kvalita prostředí, pobyt venku, socio-emoční výchova, bezpečné prostředí – pravidla, vztahy)

Pedagogický leadership, vnitřní kultura a hodnoty škol, kvalita týmové spolupráce, mezioborová setkávání, stáže, příklady dobré praxe

Přechod MŠ a ZŠ, forma zápisů, včasná příprava individualizované podpory

Zásadní je 1. až 3. třída (rozvoj čtenářské, matematické a psychosociální gramotnosti, sebehodnota / individuální pokrok/úspěch / vnitřní motivace/vazba na reálný svět / zdravé vrstevnické vztahy / formování hodnot a postojů k sobě i ke světu / kreativita / občanská angažovanost / chyba jako přirozená součást učení)

Zaměřit se na principy: individualizace, diferenciací, formativní hodnocení, socio-emoční učení (seberegulace, spolupráce)

Dobře ošetřit přechod z 1. na 2. stupeň

Včasné a kvalitní kariérové poradenství (studie CERGE)

Kvalitní volnočasové aktivity – dbát na jejich přístupnost pro všechny skupiny dětí

Pozor na nerovné příležitosti: kvalita a přátelský přístup za příplatek, divadlo, kino, plavání, lyžák, školní obědy – to vše může být pro některé rodiny nedostupné – důležité je hledat možnosti, jak tyto aktivity a služby zpřístupnit všem

Vnější příležitosti

- družiny, základní umělecké školy – také mohou a měly by využívat podpůrná opatření
- skauting pro všechny
- komunitní a nízkoprahová centra, tábory, aktivity přímo v lokalitách, podpora v dopravě
- sportování, umělecká tvorba – půjčovny vybavy, nadační příspěvky, OSPOD
- komunitní charakter školy – tělocvična, hřiště, kapela, sbor, kavárna, park pro děti i odpoledne, neformální komunikace a spolupráce s rodiči, mezigenerační aktivity
- indikátory kvality, mapování potřeb všech aktérů, kvalitní participace
- sledování dopadu realizovaných opatření

- funkční a pravidelná spolupráce klíčových aktérů: krajská a místní úroveň, mapa partnerů a služeb v území
- krajský školský koordinátor prevence, Krajský konzultant reformy systému péče o duševní zdraví, Krajský protidrogový koordinátor, Krajský koordinátor národnostních menšin, ŠO, ZO, SO, koordinátoři systémových projektů MŠMT, ASZ, univerzity, NNO